

OBISK V VRTNARIJI TRAJNICE GOLOB - KLANČIČ

Vpogled v delovanje največje specializirane vrtnarije pri nas
Obisk pri gojiteljici, gospe Jožici v družinski vrtnariji Trajnice Golob – Klančič v Vitovljah v Vipavski dolini prinaša vpogled v največjo ponudbo trajnic pri nas. Čez 1000 dosegljivih vrst in sort sadik za različne zasaditve vrtov in javnih nasadov, za različne lege in namene razmnožujejo in vzgajajo.

Pogled z vrha vrtnarije Trajnice Golob-Klančič

svoj asortiman že pred desetimi in več leti! Res pa je, da smo nekatere trajnice izločili s seznama, vendar le zato, ker niso izpolnile naših pričakovanj o odpornosti, cvetenju, zdravju in drugih lastnosti.«

Gospa Jožica Golob - Klančič je po izobrazbi krajinska arhitektka – »ampak stare šole!« takoj pribije. »Krajinski arhitekt ustvarja krajino z drevjem, grmovjem, trajnicami, enoletnicami in neživim gradbenim tvarivom, kot so les, kamen, beton. In če ne pozna zelo dobro prvih štirih komponent, potem ni krajinski arhitekt!« Kot ena prvih krajinark pri nas se je izobraževala na takrat novoodprtem oddelku za krajinsko arhitekturo na beograjski Gozdarski fakulteti. »Kar se krajinske arhitekture tiče, je bila Srbija takrat svetovljanska, Slovenija pa Balkan,« pravi gospa Jožica, ki ji ni bilo nikoli žal, da se je ob odločanju za študij med Hannovrom in Beogradom odločila za slednjega. Oddelek je premogel odlične učitelje, krasna učila in pet hektarjev arboretuma. Žal je že usmerjeno izobraževanje zadalo temu študiju smrtni udarec in rastoče mesto je že dvajset let po osnovanju študija požrlo tudi arboretum.

Gojiteljica trajnic Jožica Golob - Klančič v družinski vrtnariji Trajnice Golob - Klančič

Po vrnitvi v Slovenijo je Jožica Golob - Klančič delovala v svobodnem poklicu kot načrtovalka javnih zelenih površin in privatnih vrtov, hkrati pa je kot dopolnilno dejavnost kmalu začela gojiti trajnice za javne nasade, ki še po vseh vojnih vihrah in krizah rastejo po nekdanjih jugoslovanskih mestih. »V 80. letih smo razvili pridelavo in 40 jugoslovanskih mest jih je znalo uporabiti, vendar niti eno slovensko, ker jih naši načrtovalci javnih nasadov niso znali uporabljati. Gojili smo trpežne sorte za javne nasade, ki jih je bilo enostavno gojiti in transportirati: maslenice, bradate perunike, rubdekije, čišljak, hoste, jesenske astre, krizanteme ... Moji kolegi so mi vnaprej javili, da se pripravljajo delovišče in kaj potrebujejo, mi pa smo zagotovili dovolj sadik za jesensko in spomladansko sadilno sezono.«

Od javnih nasadov k malemu kupcu

90. leta so s sesutjem nekdanje skupne države na kompost poslala tudi kup sadik, ki bi morale na jug. Vendar so kolegi še 91. leta vestno poravnali vse računa za nazaj ... V Sloveniji pa je po osamosvojitvi nastajala nova država z zelo okrnjenimi investicijami v gradbeništvo in nerazvitimi potrebami po trajnicah. »Zato sem vrnila status svobodnega kulturnega delavca načrtovalca in skupaj z možem vzela status kmeta. Začela sva z že ustaljenim asortimanom, vendar za malega kupca. Sadike smo prodajali samo po sejnih kot rinfuzo, torej neulončene. Mož je kot strojnik razvil poseben sistem za zalivanje, ki deluje tudi pri zimskih temperaturah in kadar piha burja. Vzgoja sadik v lončkih na prostem je namreč čisto nekaj drugega kot vzgoja v rastlinjakih. Potem so se odprle meje in prišlo je do prostega trgovanja.« Slovenijo so preplavile tudi trajnice iz Nizozemske in drugih držav, prodajati jih je začel vsak market, s preprodajo so se začeli ukvarjati ljudje brez znanja.

»Spominjam se vrtnarskega sejma v Volčjem Potoku na začetku 90. let: nasproti naše stojnice je mlad par prodajal sadike v škatlah. Vprašala sem: 'Kaj pa prodajate?' Na embalaži je lepo pisalo *Hedera helix*, naš navaden bršljan torej. 'Drevo,' je odvrnil prodajalec. 'A lahko odprem škatlo?' 'Kar.' Notri je bilo pa že vse suho. 'Bom pa reklamiral,' je rekel možki, ki je očitno pred tem v skladišču kar nekaj časa hranil žive rastline v kartonskih škatlah. In mu je seveda usahnilo, saj ni imel osnovnega znanja. Proizvodnje se skoraj nihče ni loteval, ker da lahko vse iz tujine pripeljemo.«

Bogastvo v trajnicah?

Ko je nekoč v začetku 90. let direktor Arboretuma zvečer povabil sodelujoče razstavljalce na kozarec pijače in je gospa Jožica javno povedala o svoji nameri, da se želi ukvarjati s pridelavo trajnic, so ji sogovorniki oporekali, da v tem ni zaslužka. Njen kolega je pribil, da od tega ne bo obogatela. »Vem, tudi v tujini ni nihče obogatel!« »No, vi vsaj veste, kaj hočete,« se je vdal sogovornik.

Od začetka je bilo težko dobiti delavce. »Ne pozabite, da rože rastejo iz gnoja in da se dela na prostem!« sem jim govorila. Zdaj na srečo prihajajo tisti, ki jih tako delo veseli, tako da smo uspeli ustvariti dobro ekipo, ki rada dela s trajnicami, čeprav so delovne razmere zahtevne. Lepo sodelujemo tudi s sosedi kmeti, na tem koncu je še živa sosedska pomoč. Navsezadnje od njih dobivamo zelenjavo, ki je sami ne pridelujemo – razen moževega paradižnika. Hči Mojca pa se je zagrela za pridelavo buč velikank. »No, ampak buče velikanke res niso za v navaden lonec. « Saj vam pravim, vso drugo zelenjavo dobimo od sosedov. « Verjetno v zameno, kajti vrtovi po pobočju do vrtnarije so polni cvetja.

Vrtnarijo sem prvič obiskala pred osmimi leti, od takrat se je pri nas veliko spremenilo v odnosu do vrtov in rastja. »Včasih so ljudje k nam hodili iz radovednosti, zdaj natančno vedo, kaj hočejo – in odpeljejo za celo gredo trajnic. Povedo mi, kakšen učinek želijo doseči v vrtu, in mi jim svetujemo, s katerim izborom ga bodo dosegli. Največja napaka je, če kupujemo samo z očmi, ne da bi poznali lastnosti izbranih sadik. Tudi zbirateljstvo je lahko nevarno, velikokrat vodi v nepreglednost in kaotičnost.

Nismo več edini v Sloveniji, s trajnicami se zdaj pri nas ukvarja okrog 300 slovenskih vrtnarij. Smo pa edini, ki 99,9 odstotka vseh sadik sami razmnožimo od začetka do konca na katerega od 12 različnih načinov, od zelenih, koreninskih, listnih potaknjencev do delitve, setve, zarodnih rozet, brstičev, bulbil, luskolistov Mnogo tudi raziskujemo lastnosti trajnic in opravljamo premišljeno odbiro in introdukcijo novih sort, kar v Zahodni Evropi delajo inštituti pri visokih strokovnih šolah. Mnoge vrtnarije in vrtni centri pri nas predvsem dogojijo sadike iz uvoza ali pa celo samo preprodajajo že do konca vzgojene. Ne bojimo se konkurence. Trdimo, da bo povpraševanja vedno dovolj, kajti tisti ljubitelj, ki ima veliko trajnic, jih želi še več!« Vrtnarka priznava, da je za vrtnarije naporno vzdrževati tako velik asortiman. Čeprav se vrtnarija razprostira kar na treh hektarjih nekdanj zaraščene gmajne, približno toliko pa je še matičnjaka na drugi lokaciji, se zdi, da prostora že zmanjkuje.

Trpežne sadike za lepoto

Vse sadike v tej vrtnariji so posajene v navadno zemljo in prezimijo na prostem – v primerjavi s standardnimi sadikami v šotnem substratu, vzgojenimi v rastlinjakih, so zato prilagojene na rastne razmere na prostem v tem delu Evrope in so bolj zdržljive. »Mi ne prodajamo lepih sadik, mi prodajamo take sadike, da bodo nekoč lepe!« pribije Jožica Golob – Klančič. Pobočje pod Trnovskim gozdom je na križpotju vročega primorskega sonca in ostrih sap s severa, burje. Nekoliko odmaknjeno od velikih krajev, toda iz vse Slovenije in tudi od drugih imajo vedno več kupcev.

»Manj se oglašajo profesionalni urejevalci vrtov, čeprav tudi ti vedno bolj znajo ceniti naše trpežne trajnice.« Naši krajinski arhitekti so premalo izobraženi o rastlinah, še njihove abecede ne poznajo. S čim pa naj oblikujejo zeleni prostor, če ne z rastlinskimi gradivi?!? Čeprav so snovalci študijskega programa predmetnik prepisovali iz mojega beograjskega indeksa, so vse o rastlinju skrčili na en sam predmet o okrasnih rastlinah. Študij je povrh rezerviran za gimnazijske maturante, v Nemčiji pa so se lahko vpisovali le vrtnarji mojstri.«

Novosti v njihovi specializirani vrtnariji za vzgojo trajnic iščejo po mnogih sejnih po zahodni Evropi in drugje, od Nemčije do Anglije in Francije, pa tudi na Češkem, v Avstriji, Grčiji. »Blizu mi je nemški pristop, zato tam najraje nabavljamo novosti. Sistematični, tehnično dosledni in ekonomični vrtnarji so, javni nasadi so dodelani in racionalni. Spominjam se obiska v parku, velikem 200 hektarjev, z dvema ali tremi jezerci: vzdrževali so ga glavni

vrtnar in štirje zaposleni. Seveda pa se oči napasejo na Chelsea showu v Angliji, rada obiščem tudi nemško zvezno vrtnarsko razstavo Buga, nizozemsko svetovno vrtnarsko razstavo Floriada vsakih 10 let ...«

Zadnja leta se Jožica Golob - Klančič s sodelavci močno posveča razmnoževanju rastlin iz naravnega okolja, ki so ogrožene in zaščitene. Pa to niso samo planike, jeglič in nekatere druge, ki so že dolgo znane med vrtnimi trajnicami, ampak še veliko drugih, bolj neznanih in redkih. Te avtohtone rastline neuki rujejo v naravi in jih skušajo presajati v vrtove, kjer jim največkrat propadejo. Na neki način se Jožica tako vrača k svojemu izhodišču v Orehek pod Kojco na Cerkljanskem, kjer je v njenih otroških letih vsa družina gojila veliko ljubezen do narave in cvetja. Brat Izidor Golob je postal velik žlahtnitelj in v svetovnem merilu priznani strokovnjak in zbiratelj bradatih perunik in maslenic na Štajerskem.

Počasi odhajamo z obiska, polnega vrtnarskih skušnjav. Pogled na pobočje Jožičine družinske vrtarije Trajnice Golob Klančič v Vitovljah spominja na krpanko, odejo sadik, ki bodo nekoč drugje prerasle v preproge listov in cvetja.

Delovni čas vrtnarije Trajnice Golob - Klančič

Vitovlje 18, 5261 Šempas

Od 1. marca do 15. novembra vsak delovni dan, tudi sobote, od 9. do 17. ure. Ob nedeljah in praznikih je vrtnarija zaprta, po dogovoru so možne izjeme.

Pozimi, ko je vrtnarija zaprta, so možne informacije na telefonsko št. 05 307 88 10 ali po e-pošti trajnice@trajnice.com. Možen je tudi spletni nakup.

Za dneve zunaj tega urnika so možne strokovne ekskurzije po dogovoru. Poleg ogleda v vrtnariji pripravljajo različne delavnice, predavanja in seminarje.

Mirjam (Dom in Stil)

18. maj 2010

spremenjeno 20. maj 2010